

FÖRSLAG TILL YTTRANDE
Dnr KFKS 2015/31-219

Stockholms läns landsting
Förvaltning för utbyggd tunnelbana
Box 225 50
104 22 Stockholm
tbananackasoderort@sll.se

Yttrande över järnvägsplan för tunnelbana till Nacka, ert dnr FUT 2017-0084

Nacka kommun önskar framföra följande synpunkter över granskningsförslag till järnvägsplan för utbyggnad av tunnelbana till Nacka:

Avtal innan antagande av kommunens detaljplan

Under tunnelbanans utbyggnad kommer landstinget att tillfälligt behöva ta ytor i anspråk, vilket redovisas i järnvägsplanen. För att kommunen ska klara sitt bostadsåtagande behöver byggnation påbörjas på eller i anslutning till en del av den mark som landstinget vill ta i anspråk tillfälligt.

De tillfälliga markanspråken som föreslås i järnvägsplanen för tunnelbanan kommer på flera platser i Nacka kommun i konflikt med pågående eller planerade stadsbyggnadsprojekt. Det innebär att ytorna som anges i järnvägsplanen kommer att behöva samnyttjas med andra projekt. Ett arbete har påbörjats för att identifiera vilka ytor detta primärt gäller, under vilka tidsperioder, samt vad ett samnyttjande skulle behöva innebära för varje yta. I klartext handlar det alltså om att precisera nyttjanderätten – såväl i tid som omfattning. Preciseringsen bör sedan befästas i kommande nyttjanderättsavtal.

Inte heller ska Nacka drabbas av fördröningar eller förseningar i stadsbyggnadsprojekten till följd av att landstinget lämnar kvar spont, spontstag eller andra anläggningar i marken. All planering och projektering ska därför ske i nära samarbete mellan parterna och detta bör regleras i avtal.

Även om det av järnvägsplanen framgår att ytorna ska samnyttjas så återstår frågan hur detta ska regleras, dvs hur vi tryggar genomförbarheten av såväl tunnelbana som andra stadsbyggnadsprojekt. Nacka är av den bestämda uppfattningen att detta behöver regleras i avtal innan järnvägsplanen fastställs.

Nacka kommun kommer inte att anta den detaljplan/ändring av detaljplaner som tas fram för tunnelbanan till Nacka förrän landstinget och kommunen är överens om avtal om följande frågor.

Anläggningar som inte ingår i järnvägsplanen

Av plantekniska skäl ingår inte entrén till Birkavägen vid Järla station samt entrén till motorvägsbussarna och delar av den västra biljetthallen vid Nacka station i järnvägsplanen. Dessa anläggningar ingår dock i tunnelbaneprojektet och ska bekostas av projektmedel. Avtal som säkerställer detta måste finnas innan kommunens detaljplan antas.

Definition av samnyttjande

Den bilaga som finns upprättad och som fastställs i järnvägsplanen anger visserligen i många fall vilka markområden som ska samnyttjas. Nyttjanderätten behöver dock preciseras i både tid och omfattning genom avtal för att trygga genomförbarheten inte bara för tunnelbanan utan även för angränsande stadsbyggnadsprojekt. Projektering och skedesplanering behöver ske i nära samarbete. Avtal som säkerställer detta måste finnas innan kommunens detaljplan antas.

Skydd av befintliga VA-tunnlar

Längs tunnelbanans sträckning löper och korsar kommunens vatten- och avloppsanläggningar spår-tunneln och stationslägena. Dessa tunnlar beständighet är avgörande för Nackas dagliga drift och skyddsåtgärder, ansvar under genomförandet samt fortsatt drift ska därför regleras i kommande avtal. Principöverenskommelse kring ansvar för kostnader och åtgärder måste finnas innan kommunens detaljplan antas.

Skydds-zoner och entréer

I granskningsförslaget omges i stort sett hela anläggningen av en skydds-zon. Skydds-zonen syftar till att säkerställa injektering och bergbultar i berget så att anläggningen inte äventyras. Det är dock inte motiverat att ha skydds-zoner runt de delar av anläggningen som byggs i betong, vilket är fallet på flera ställen i gransknings-handlingen. En sådan utformning medför stora konsekvenser för kommunens planering och byggande av bostäder i enlighet med tunnelbaneavtalet. Dessutom försvåras om- och nyförläggning av ledningar. Det är inte acceptabelt att stadsbyggandet försvåras på detta sätt. Kommunen kräver därför att landstinget inför antagandet ser över skydds-zonen utifrån följande principer:

- Skydds-zonen är till för bergkonstruktionen och ska därför tas bort runt samtliga betongkonstruktioner
- Skydds-zonerna ska alltid sluta minst två meter under markytan

Tunnelbanans utrymmen vid station Nacka måste dimensioneras för att klara det stora antalet bytesresenärer dels mellan bussterminalen och den västra biljetthallen och dels mellan motorväghållplatsen och den östra biljetthallen.

Stadsbild

Den färdiga tunnelbanan kommer att påverka stadsbilden vid stationer och andra ovanmarksanläggningar. Utformningen av dessa delar av anläggningen måste göras i samverkan med kommunens stadsbyggnadsprojekt och byggherrar så att entréer, ventilationstorn och andra anläggningar ovan mark utformas på ett sätt så att de passar ihop med sin omgivning och i Nacka stad.

Brandgastornen som planeras vid stationerna Järla och Nacka ska kunna integreras i framtida byggnader.

Trafikstörande arbeten

På flera platser berör landstingets arbetsområden kommunala gator. Kommunen är medveten om att det periodvis kan bli trafikstörande arbeten och att det kommer att behövas en del trafikomläggningar under tunnelbanans byggskede. Huvudgatorna måste dock hållas öppna för all sorts trafik under hela byggtiden. Det åligger landstinget att ta fram en plan som visar hur man säkrar åtkomst till fastigheter, garage, verksamheter och handel under hela byggtiden. En godkänd trafikordningsplan från väghållningsmyndigheten är alltid en förutsättning för att arbete på väg ska få utföras.

Tillgänglighet till kollektivtrafiken ska säkerställas under byggtiden, även i det fall det innebär att busshållplatser måste flyttas. Framkomligheten för befintlig kollektivtrafik ska så långt som möjligt säkerställas för att undvika omvägar eller förseningar.

Nacka kommun vill betona att samordning måste ske mellan parterna då det parallellt planeras för många stadsbyggnadsprojekt vilka kommer att ha påverkan på trafiksituationen.

Barnperspektivet

I flera fall planeras arbetsområden och etableringsytor i närheten av skolor, förskolor och idrottsområden. Inom den barnkonsekvensanalys som landstinget genomfört finns rekommendationer för hur landstinget kan arbeta utifrån barnperspektivet. Det är väldigt viktigt att landstinget i produktionsplaneringen säkerställer att barnperspektivet särskilt beaktas. På de platser där barns skolvägar påverkas av byggnationen av tunnelbanan måste landstinget i samråd med kommunen visa hur barnen ska ta sig till och från skolan. Vid arbetstunnels mynning sker periodvis utsläpp av spränggaser. Eftersom arbetstunnels mynning i Järla ligger nära en skolväg bör sprängningarna anpassas till perioder när inga barn passerar tunnelmynningen.

Platsspecifika synpunkter på tillfälliga markanspråk

Sickla

Upphöjningen av Saltsjöbanan är en förutsättning för att Nacka ska kunna skapa en förtätad bebyggelse runt tunnelbanans entréer. För att avlasta trafiksystemet är det viktigt att den koppling mellan Planiavägen och Värmdövägen som upphöjningen möjliggör tillskapas så snart som möjligt. Kommunen vill därför understryka att samordningen på platsen är

avgörande för samtliga omgivande projekts genomförbarhet avseende såväl tid, kostnad och omfattning. Det är därför viktigt att den samordning som redan nu pågår mellan projekten fortsätter med utgångspunkten att Saltsjöbanans upphöjning kan genomföras enligt kommunens tidplan. Arbetet bör fokusera på vilka ytor som är lämpliga att nyttja för respektive part och under vilka tidsperioder, i syfte att utröna vilka möjligheter det finns att arbeta helt eller delvis parallellt.

Kommunen vill framhålla att Värmdövägen är ett regionalt cykelstråk och samordning måste ske avseende de åtgärder som vidtas för att säkra framkomligheten för gång- och cykeltrafikanter.

I samband med stadsbygget pågår ett arbete med att projektera Värmdövägen till en utvecklad stadsgata vilket innebär att den förändras i såväl höjd som bredd. Detta får följder för anslutande projekt och påverkar entréerna utmed vägen. Även byggherrar i anslutning till de tillfälliga markanspråken och entrélägena behöver delta i samordningen.

Järla

Kommunen arbetar med detaljplaner för området. Bostadsbebyggelsen som ska tillkomma i stationens närhet planeras att byggas under tunnelbanans byggtid varför samordning av de tillfälliga markanspråken är avgörande. Kommunen vill även framföra att boende i Birkaområdet behöver en godtagbar tillfart till sina fastigheter samt att Birkavägen måste hållas öppen för gång- och cykeltrafik under hela byggtiden.

Nacka

Runt den sydvästra biljetthallen tar planen i anspråk ytor där landstinget och kommunen planerar för en ny bussterminal. Terminalen ska vara färdig till tunnelbanans öppnande. Här krävs därför en samordning med kommunens projekt Mötesplats Nacka för att säkerställa att båda projekten kan genomföras inom sina respektive tidsramar. Kommunen kan inte acceptera att ytor tas i anspråk på ett sådant sätt att bussterminalen försenas.

Kommunen anser att det är viktigt att lösningar för motorvägshållplatserna på Värmdöledens norra sida projekteras i samordning mellan parterna så att dessa inte fördyrar överdäckningen av Värmdöleden.

I området runt den nordöstra biljetthallen (vid Jarlabergsvägen) visar granskningshandlingen tillfälliga markanspråk på platser där kommunen planerar att bygga nya lokalgator, på plats dit Värmdöleden planeras att flyttas, samt där kommunen kommer att påbörja överdäckningen av väg 222. Ingen mark söder om Skönviksvägen kommer att kunna användas av FUT då ytan kommer att krävas för utbyggnad av Mötesplats Nacka.

Stockholm

Inom ramen för tunnelbanans utbyggnad till Nacka planeras även en etableringsyta vid Londonviadukten i Stockholms stad. Nacka vill särskilt påtala vikten av att den trafiklösning

som planeras för transporterna till och från denna yta görs på ett sådant sätt att framkomligheten för bussar på Stadsgårdsleden inte påverkas negativt.

Övriga synpunkter

Stationen som kommer att vara belägen under Värmdöleden ska heta Nacka. Rätt namn ska användas på samtliga handlingar.

Kommunen anser att det är positivt att FUT kommer att genomföra bullerdämpande åtgärder längs sträckan under både planerad och befintlig bebyggelse för att klara riktvärdena för stömljudsnivåer.

Kommunen förutsätter att landstinget samverkar med Trafikverket och säkerställer att tunnelbanan inte omöjliggör en framtida Östlig förbindelse.

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör